

Проблеми дизайну

СТАДІЇ РИСУНКУ ГОЛОВИ ЛЮДИНИ З ГІПСОВОЇ МОДЕЛІ

Литвиненко В. С¹., Трачук В. А².

Хмельницький національний університет

E-mail: ¹lytvynenkovs@khmnu.edu.ua, ²trachukvi@khmnu.edu.ua

Анотація. У статті детально розглянуто етапи виконання академічного рисунка голови людини з гіпсової моделі на прикладі відображення маски Юнони у трьох поворотах: «три-четвертному», «анфас» та «в профіль», також приклади завершених рисунків гіпсових голів, виконаних здобувачами освіти спеціальності «Дизайн». Таким чином дана стаття може бути корисною для оволодіння навичками та умінням реалістичного зображення портрету людини.

Ключові слова: *рисунок, лінія, тон, світлотінь, форма, узагальнення, пропорції, гіпсова модель, Юнона, Аполлон Бельведерський, Венера Мілоська, Сократ, Нікколо да Уццано.*

Образ людини займає чільне місце в класичному європейському мистецтві. Передача різного емоційного та психологічного стану своїх героїв, їх образів та фізичних особливостей завжди турбували художників. Уміння професійно грамотно зображувати людину займає важливе місце в системі навчання спеціальності «Дизайн».

Рисунку портрета людини з живої моделі передують рисунки гіпсової голови людини з натури. Перед цим студент повинен ознайомитись за атласами та на практичному рисуванні з черепом людини, м'язами та іншими особливостями голови людини. Перед довготривалим малюнком гіпсової голови задля первинного ознайомлення та вивчення пропорцій та її характеру рекомендовано виконати декілька короткотермінових начерків або замальовок з натури на форматах А4 або А3 м'яким графітовим олівцем чи-то м'яким матеріалом (див. рис. 1, а–в).

Довготривале рисування найкраще починати з наступних гіпсових голів: Аполлон Бельведерський, Венера Мілоська, Юнона (див. рис. 2, а–б; 3, а–б).

а

б

в

Рис. 1. Приклади короткотермінових рисунків гіпсової голови, виконаних графітовим олівцем (*а, б*) та м'яким матеріалом (*в*)

а

б

Рис. 2. Результати виконання рисунку гіпсової голови Аполлона Бельведерського з двох поворотів: «анфас» (*а*) та 3/4 (*б*)

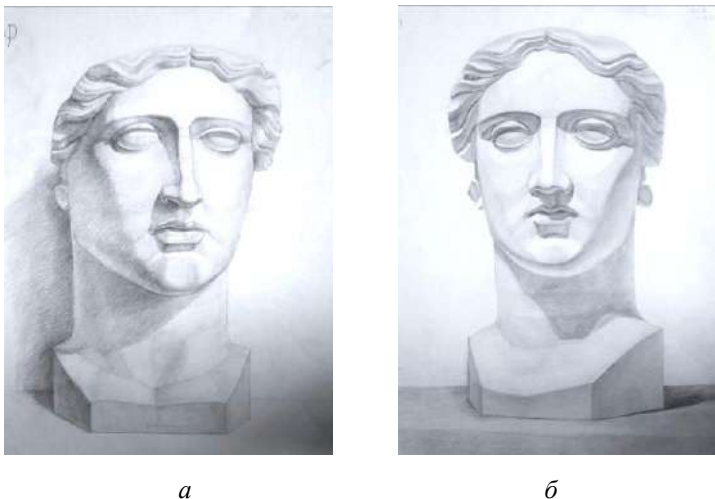

Рис. 3. Результати виконання рисунку гіпсової маски Юони з двох поворотів: 3/4 (а) та «анфас» (б)

Важливе значення має вибір ракурсу зображення. Рекомендується починати з 3/4-го положення; «анфас» та «в профіль»; рисувати необхідно тільки після ознайомлення на практиці з три четвертним поворотом (рис. 1, а-в; 2, б; 3, а; 4, а). Натура повинна розташовуватись на рівні очей рисувальника або трохи вище. Характер освітлення має важливе значення. Найкраще починати при штучному направленому освітленні зверху, так, щоб тіньові партії натури займали приблизно 1/3–1/4 частину зображення. Рисунок ведеться на аркуші білого паперу ф. А2. Використовують графітні олівці м'якості В, 2В, 3В.

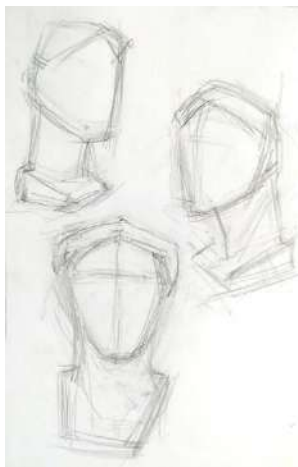
Розглянемо детально етапи виконання рисунку на прикладі відображення (зادля наочності та порівняння між собою) на одному аркуші маски Юони з гіпсової моделі у трьох основних поворотах, виконаних ст. викл. Владиславом Литвиненком (рис. 4, б, рис. 5–7).

Композиція в форматі. Голова розташовується дещо вище оптичного центру формату. Перед обличчям дається трохи більше фону, ніж зі сторони потилиці (див. рис. 2, б; 3, а; 8; 9, а; 10, а; 11, б).

Лінійно-конструктивна побудова. Визначаються основні пропорції голови, вертикальні та горизонтальні вісі форми та уточнюються їх напрями. Виявляються великі форми та їх основні формоутворюючі площини. Проводиться умовно-тональне опрацювання конструктивного рисунку голови (див. рис. 5, а-в).

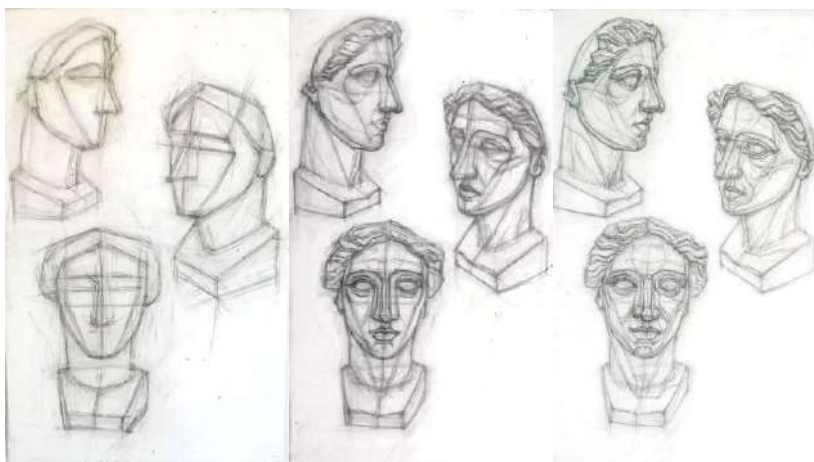

а

б

Рис. 4. Гіпсова модель Юнони в повороті на 3/4 (*а*)
та результат виконання етапу компоунвання
зображення гіпсової маски Юнони у трьох поворотах (*б*)

а

б

в

Рис. 5. Результат виконання етапів лінійно-конструктивної побудови
гіпсової маски Юнони у трьох поворотах

Тональне опрацювання рисунку. Цей етап починається з деталізації форм голови: лицьової та лобної частин, форм носа, очей, губ, вуха та інших. Потім опрацьовується світло-тіньові партії в рисунку, ви являється світлова та тіньова частини рисунку голови. Слід звернути особливу увагу на границі переходу світла в тінь. Окрім того необхідно чітко розібратися з півтоном та білками на світлі, рефlekсами в тінях та падаючими тінями. Усі ці партії повинні бути чітко акцентованими, особливо необхідно розібратися з рефlekсами та півтонами, не допускаючи їх попадання одне в одного (рис. 6, а–б).

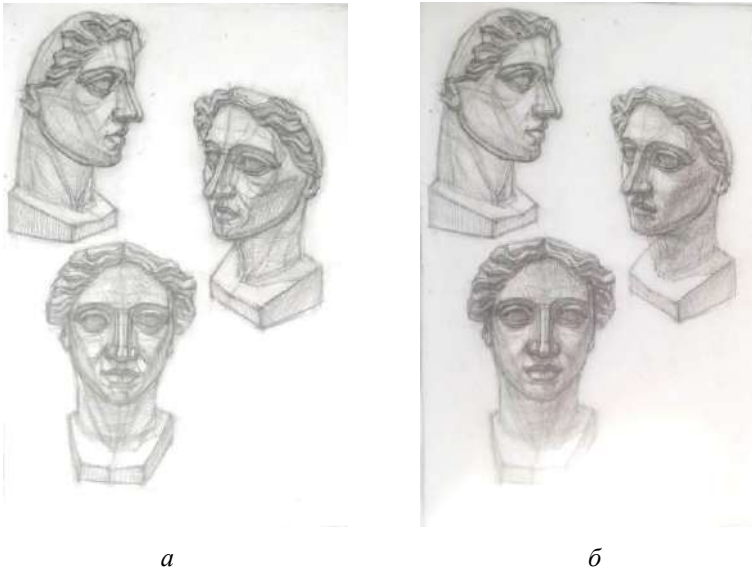

Рис. 6. Результат виконання етапів тонального опрацювання зображення гіпсової маски Юнони у трьох поворотах

Узагальнення зображення голови людини з передачею об'єму та матеріальності голови. На цьому етапі важливо досягнути балансу між найтемнішими та найсвітлішими плямами в рисунку, не допускаючи занадто темного загального тону (див. рис. 7).

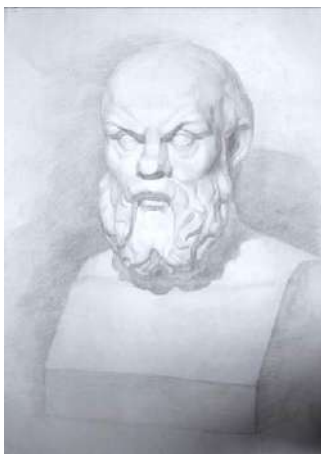
Для повного досягнення мети рекомендується виконати 3–4 рисунок голови з шиєю (Аполлон, Венера, Гермес, Давид, Гаттамелата) (рис. 2; 8; 9, а; 11, а–б). Після цього можна приступити до рисунка гіпсової голови з плечовим поясом. Рекомендовано рисування наступних гіпсових голів: Сократа, Ніколо да Уццано та ін. (рис. 9, а, 10).

Рис. 7. Результат виконання етапу узагальнення зображення голови людини з передачею об'єму та матеріальності голови рисунку гіпсової маски Юони у трьох поворотах

Рис. 8. Завершений тонально-штриховий рисунок Гаттамелати

a

б

Рис. 9. Приклади виконання рисунків Сократа (*a*) та юнака (*б*) з гіпсових моделей

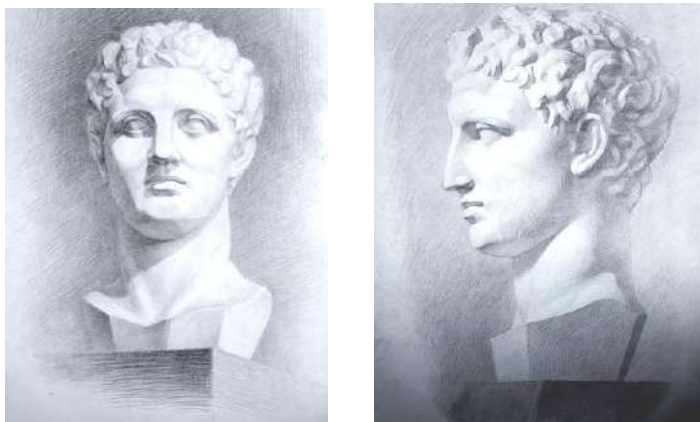

a

б

Рис. 10. Приклади виконання рисунків Нікколо да Уццано з гіпсових моделей

Після виконання рисунку голови в положенні 3/4 можна приступити до поворотів «в анфас» та «в профіль». Принципи побудови лишаються ті самі, проте особливу увагу необхідно приділяти симетрії форм в рисунку в положенні «в анфас», та передачі об'ємності в положенні «профіль» (рис. 11).

a

б

Рис. 11. Рис. 10. Приклади виконання рисунків Гермеса з гіпсових моделей в поворотах «анфас» (а) та «профіль» (б)

Успішно виконавши такі завдання, можна приступати до рисунка голови з живої моделі.

Література

1. Литвиненко В. С., Трачук В. А. Поетапне виконання рисунка голови людини з гіпсової моделі. Сучасні досягнення в науці та освіті : зб. пр. XIX Міжнар. наук. конф., 29 верес. – 6 жовт. 2024 р., м. Нетанія (Ізраїль). – Хмельницький : ХНУ, 2024. (укр., англ.). С. 140–146.

2. Литвиненко В. С., Трачук В. А. Рисунок : метод. рек. до лаборатор. робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спец. 022 «Дизайн». Хмельницький : ХНУ, 2023. 47 с.

3. Сухенко В. О. Академічний рисунок : підручник. Київ : Амадей, 2016. 232 с. : 217 іл.

4. Туманов І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання. Львів : Аверс, 2016. 496 с.